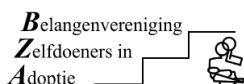

AdoptieOudersOverleg

AdoptieOudersOverleg AOO
p/a Kretastraat 3
2711 GT Zoetermeer
Tel: 06 – 46 20 08 58

Aan de leden van de Commissie Justitie
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Betreft: **Rapport interlandelijke adoptie van de Commissie lesbisch ouderschap en interlandelijke adoptie**

Zoetermeer, 16 september 2008

Geachte dames en heren,

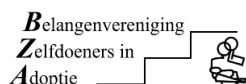
Op 29 mei 2008 heeft de Commissie (Kalsbeek) het 'Rapport interlandelijke adoptie' gepresenteerd met daarin een aantal aanbevelingen voor te nemen maatregelen op het gebied van interlandelijke adoptie. Onder adoptieouders leeft een breed gedragen gevoel dat sommige aanbevelingen op mogelijk onjuiste of onvolledige conclusies zijn gebaseerd en dat de gevolgen van de implementatie ervan onvoldoende zijn uitgediept of beargumenteerd. Invoering zonder nader onderzoek zou met onbedoelde of ongewenste effecten gepaard kunnen gaan. Het AdoptieOudersOverleg (AOO) voelt dan ook de sterke behoefte op het rapport te reageren in de hoop daarmee een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de adoptiewet- en regelgeving.

Het AOO is van mening dat de aanbevelingen in sterke mate beïnvloed zijn door de actuele gebeurtenissen in het buitenland (incident management). Bovendien laat de commissie zich leiden door het op dit moment, voor een deel verklaarbare, lagere aantal adopties, immers de commissie zegt in haar voorwoord dat er 'een duidelijke trend is ingezet waarbij het aantal buitenlandse kinderen dat voor interlandelijke adoptie in aanmerking komt afneemt'. Een visie op langere termijn, of zoals de Minister van Justitie heeft gevraagd, een advies over de toekomst van interlandelijke adoptie, wordt niet duidelijk.

Wij menen ook dat er in het rapport, naast niet of onvoldoende onderbouwde aannames, tegenstrijdigheden voorkomen. Als voorbeeld noemen we de verkrijging van een beginseltoestemming (BT): enerzijds zegt de commissie dat de procedure kort en transparant moet zijn, anderzijds zullen de geadviseerde maatregelen ongetwijfeld leiden tot het ontstaan van een flessenhals voor het verkrijgen van een BT. Om het beeld dat uit het rapport naar voren komt te nuanceren en te completeren willen wij hierna graag de 26 aanbevelingen becommentariëren.

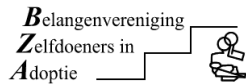
1. De commissie pleit voor "stringent toezicht". Hierin vindt zij het AOO aan haar zijde. Wij vinden het echter een gemiste kans dat de wijze waarop dit toezicht vormgegeven moet worden, niet nader wordt toegelicht of uitgewerkt. Wij pleiten al jaren voor een beter en vooral *onafhankelijk* toezicht op de gehele keten bij interlandelijke adoptie omdat de huidige werkwijze en invulling structureel tekort schiet. Alleen bij volledig onafhankelijk toezicht kan er sprake zijn van een ethisch zuiver proces. Een proces waarbij instanties zichzelf controleren is niet geloofwaardig.

AdoptieOudersOverleg

2. "De commissie beveelt aan om te bevorderen dat de Minister van Ontwikkelingssamenwerking hulp biedt aan landen die...".
Wij wijzen hierbij op een aantal zaken:
 - a. Het andere landen met andere sociale structuren en andere financiële prioriteiten wijzen op onze standpunten ten aanzien van adoptie heeft naar onze mening geen meetbaar positief effect.
 - b. Steun aan ouders om voor hun kinderen te kunnen zorgen is een morele plicht en behoort geen enkele relatie te hebben met adoptie. Ook de schijn daarvan zou vermeden moeten worden.
 - c. Het zwaar inzetten op het geven van projecthulp geeft geen garanties dat er geen situaties meer kunnen ontstaan waarin interlandelijke adoptie de laatste (en dus enige) mogelijkheid is voor het kind om in een gezinssituatie op te kunnen groeien. Daarvoor ontbreken ons in Nederland en in internationaal verband eenvoudigweg de financiële en andere middelen. Als voorbeeld noemen we het World Food Program (de honger de wereld uit) en het alfabetiseringsprogramma van de VN. Uiteindelijk zullen bij lange na niet alle kinderen door hulpverleningsprogramma's bereikt kunnen worden. Interlandelijke adoptie kan voor deze kinderen zeer goed als laatste vangnet fungeren.
3. Het AOO vraagt zich af waarom de commissie een akkoordverklaring van de CA m.b.t. de matching en juridische vereisten bij adoptie uit een niet-verdragsland als aanbeveling heeft opgenomen. Dit is immers al sinds jaar en dag staande praktijk! Elk voorstel dat bij een vergunninghouder binnenkomt wordt eerst ter goedkeuring voorgelegd aan het Ministerie van Justitie alvorens de beoogde adoptieouders het voorstel wordt gedaan. Deze aanbeveling levert geen enkele toegevoegde waarde! Bovendien veronderstelt de aanbeveling dat de CA in staat is om *inhoudelijk* de matching te kunnen toetsen. Afgezien van het feit dat wij deze expertise bij de CA niet aanwezig achten, zijn wij van mening dat de CA zich hiermee zou begeven op het terrein van de inhoudelijke kant van een buitenlandse procedure.
4. Het advies om voor de vergunninghouders een machtiging per niet-verdragsland in te voeren heeft naar onze mening als gevolg dat de monopoliepositie van de vergunninghouders nog meer -en nu formeel- wordt beschermd als binnen het door hen gesloten 'convenant' al het geval is. Los van onze principiële mening dat een monopoliepositie per land het belang van kinderen die voor adoptie in aanmerking komen niet dient, is een praktisch neveneffect dat het bij het overnemen van dit advies niet meer mogelijk is dat een dossier voor een special need-kind (SN-kind) door een vergunninghouder aan een 'concurrent' wordt aangeboden terwijl die wellicht *wel* ouders voor dat kind kan vinden. Hierdoor nemen de plaatsingsmogelijkheden van SN-kinderen verder af.
5. Het AOO betreurt het dat de commissie Kalsbeek zich zo laat leiden door de wensen van de vergunninghouders om zonder deugdelijk feitenonderzoek te adviseren om deelbemiddeling af te schaffen. De commissie gaat met dit advies volledig voorbij aan het feit dat veel contacten van vergunninghouders ontstaan zijn uit wat nu deelbemiddeling heet. Nog steeds krijgen deelbemiddelaars het voor elkaar om nieuwe en betrouwbare adoptiecontacten te ontwikkelen in landen die soms wel door vergunninghouders geclaimd worden maar waar diezelfde vergunninghouders geen zichtbare activiteiten ontplooi(d)en. De rol van de vergunninghouders bij de goedkeuring van

AdoptieOudersOverleg

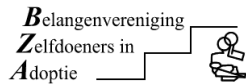

deelbemiddelingscontacten zou, conform hun eigen wens, beëindigd moeten worden en aan de Centrale Autoriteit moeten worden overgedragen. Het is nu een vreemde situatie dat de vergunninghouder enerzijds het contact van de eigen 'concurrent' moet toetsen en anderzijds slechts een advies geeft op basis waarvan de CA een besluit neemt. Op die manier blijft het onduidelijk wie verantwoordelijk en aanspreekbaar is voor het goedkeuren van een contact. Indien de CA niet in staat is tot het adequaat toetsen van dergelijke contacten, vragen wij ons af in hoeverre de CA dan wel in staat geacht kan worden tot het adequaat toezicht uitoefenen op (contacten van) vergunninghouders... Het AOO pleit al jaren voor een onafhankelijke toezichthouder en heeft al lang geleden voorgesteld dat Nederlandse (en Europese) ambassades betrokken zouden moeten worden bij het toezicht op buitenlandse contacten, inclusief de deelbemiddelingscontacten zodat aan toezicht ook echt inhoud gegeven kan worden.

6. Naar onze mening toont het advies voor het "in nadere regelingen vastleggen van versnelde procedure bij afgifte van een MVV" aan dat de uitvoering en bekendheid van bestaande regelingen tekortschieten. Uiteraard is het AOO voorstander van een snelle afhandeling, maar mogelijk zou er meer aandacht aan gegeven moeten worden bij van de dossiers bij m.n. de IND. Tevens is het AOO van mening dat deze versnelde procedure zodanig goedkoper is dat daarmee een verlaging van het absurde tarief voor de afgifte van deze papieren gerechtvaardigd is.
7. De te volgen procedures bij zwakke adoptie behoeven naar de mening van het AOO intensieve bestudering en wij vinden het onverantwoord om te stellen dat een zwakke adoptie geen doorgang zou mogen vinden als de biologische ouders geen toestemming geven voor de omzetting in een sterke adoptie. Veelal zijn de biologische ouders niet meer in beeld en in sommige landen is het concept 'sterke adoptie' zelfs onbekend. Wij zien dan ook meer in een gedegen revisie van de volledige procedure dan van het te hooi en te gras aanpassen van wetsteksten.
8. Het AOO kan zich volledig vinden in de aanbeveling dat geadopteerden desgewenst hun oorspronkelijke geslachtsnaam kunnen herkrijgen, al dan niet in combinatie met hun nieuwe geslachtsnaam.
9. De commissie adviseert om het "kwaliteitskader" verankeren in wet- en regelgeving. Het AOO is er geen voorstander van om een uitvoeringspraktijk in wetten vast te leggen. Wetten zijn er om op heldere wijze een kader en regels te stellen. Een goede werkwijze vloeit daaruit voort, maar vormt niet de basis van een wet.

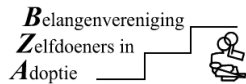
Het AOO is overigens onaangenaam verrast door het gegeven dat er een "kwaliteitskader" bestaat. Dit kader is gepubliceerd *nadat* het AOO door de commissie was gehoord. In de intensieve contacten van het AOO met Justitie, SAV en vergunninghouders is het opstellen van een dergelijk kwaliteitskader nooit of te nimmer ter sprake gekomen. Wij betreuren het dat adoptieouders niet betrokken zijn geweest bij het tot stand komen van dit kwaliteitskader terwijl juist zij grote impact hiervan ondervinden. Wij hopen dan ook dat in volgende gevallen de inbreng en expertise van doptieouders *wel* wordt meegenomen om zodoende te komen toe kwalitatief goede en praktisch uitvoerbare regelgeving,

AdoptieOudersOverleg

10. De commissie adviseert om een ondergrens voor het aantal adopties door vergunninghouder te leggen op 30 per jaar. Het gekozen getal van 30 is niet onderbouwd. Wij zijn van mening dat een getal geen garantie is voor een gewenst kwaliteitsniveau. De praktijk in de zorg en bij veel andere semipublieke instellingen toont aan dat schaalvergroting niet per definitie bijdraagt aan kwaliteitsverbetering of aan de efficiëntie. Daarnaast kan een dergelijke drempel belemmerend werken voor nieuwe bemiddelaars.
11. Alleen als er waarborgen komen over de besteding van structurele subsidie aan vergunninghouders, zoals het exclusief aanwenden van deze subsidies voor interlandelijke adoptie, kan het AOO met het advies van de commissie instemmen. Het toekennen van subsidie aan anderen dan de ouders zonder nauwgezet toezicht op de bestedingen wijst het AOO af.
12. Het AOO is voorstander van volledige transparantie van alle geldstromen bij interlandelijke adoptie zoals de commissie voorstelt. Alleen op deze wijze is het mogelijk te komen tot een ethisch verantwoord adoptieproces. Wellicht kan een door de vergunninghouder te verstrekken compleet overzicht van alle betalingen per adoptie verplicht gesteld worden. Het AOO betreurt het dat dit nog geen staande praktijk is, terwijl de huidige wetgeving hiervoor voldoende mogelijkheden biedt en toepassing van deze mogelijkheden zou ook inhoud kunnen geven aan het toezicht op vergunninghouders.
13. Het AOO zou de invoering van "aanwijzingsbevoegdheid jegens vergunninghouders" toejuichen, hoewel deze mogelijk dan niet bij de Centrale Autoriteit, zijnde de Minister van Justitie, moet liggen, maar bij de, mede door het AOO gewenste, onafhankelijke toezichthouder.
14. Het advies om tot een Europese samenwerking en een breed gedeelde visie op adoptie te komen wordt door het AOO vanzelfsprekend positief ontvangen als dergelijke Europese samenwerking het adoptieproces vereenvoudigt en bevordert.
15. Het inzetten van Nederlandse vertegenwoordigers bij de ondersteuning van interlandelijke adoptie lijkt ons iets dat reeds sinds jaren zou moeten bestaan, mede omdat dit impliciet voortvloeit uit het Haags Adoptieverdrag. Het verheugt AOO dat deze ondersteuning nu eindelijk wordt aanbevolen.
16. Het AOO is en blijft van mening dat leeftijd van de adoptieouders op zich geen relevant criterium is. Ook hier geldt dat een kwantitatief criterium geen enkele garantie voor kwaliteit is. Daar waar zendende landen eisen stellen, zal hier door de vergunninghouders aan moeten worden voldaan. Indien dit tot onredelijke voorwaarden leidt, zal de CA hierop in overleg met Buitenlandse Zaken actie moeten nemen. Het rechtvaardigen van leeftijdsgrenzen op basis van de ongefundeerde claim dat het aantal voor adoptie beschikbare kinderen af zou nemen, lijkt ons niet een valide argumentatie.
17. Het AOO kan zich vinden in de voorgestelde verruiming van de leeftijd van adoptiekinderen.
18. De commissie is van mening dat de leeftijdsgrenzen ook van toepassing moeten worden verklaard op de eventuele partner van de aanvragende adoptieouder. Het AOO is en blijft van mening dat leeftijd van de adoptieouders op zich geen relevant criterium mag zijn en dus ook niet voor de evt. partner. Ook hier geldt

AdoptieOudersOverleg

wederom dat een kwantitatief criterium geen enkele garantie voor kwaliteit is. Daarnaast is de vergelijking met de gemiddelde leeftijd waarop vrouwen hun eerste kind krijgen, volstrekt willekeurig. Er zijn genoeg tegenvoorbeelden te bedenken van vrouwen die pas later hun eerste kind krijgen, en partners die op dat moment al veel ouder zijn.

Het valt ons op dat de commissie voorbij gaat aan het fenomeen *sociale* sibling. Dit betreft kinderen die voor adoptie in aanmerking komen en die (een belangrijk deel van) hun leven samen hebben doorgebracht maar geen biologische familie zijn, niet gezamenlijk onder deze regeling kunnen worden geadopteerd. Nagenoeg alle partijen die betrokken zijn bij interlandelijke adoptie zijn van mening dat het scheiden van deze siblings geen goede zaak is en wederom een verlieservaring voor deze kinderen met zich mee brengt.

19. Het AOO is van mening dat éénouderadoptie binnen een relatie niet in het belang van het interlandelijk adoptabele kind is. Het AOO heeft bij herhaling gepleit voor het koppelen van de leeftijds grenzen aan de *jongste* partner binnen een relatie. Het gaat om de geschiktheid van de ouders voor wat betreft het opvangen en opvoeden van een adoptiekind en de omgeving waar het kind in terecht komt.

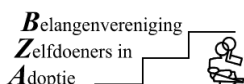
Het zou uiterst merkwaardig zijn dat wanneer een alleenstaande geschikt zou zijn voor de opvang van een adoptiekind, hij/zij plotseling ongeschikt zou zijn zodra hij/zij een oudere partner of vriend zou krijgen. Het voorstel van de commissie om de leeftijd van de (oudste) partner mee te nemen, zal ongetwijfeld leiden tot creatief gedrag zoals nu al staande praktijk is met de alleenaanvraag binnen een relatie. Soms kunnen oplossingen voor complexe problemen heel simpel zijn, in dit geval door de leeftijdsgrens te koppelen aan de *jongste* partner. Dit vermijdt het gebruik van dergelijke constructies.

20. Het AOO vindt de aanbeveling om de voorlichting van de Stichting adoptievoorziening specifiek te richten op special need en oudere kinderen een goede. Dit onderstreept het van het belang van het voortzetten van de huidige voorlichting. Mogelijk kan de voorlichting worden uitgebreid met het nog beter benadrukken van de mogelijkheden die er zijn voor specifieke nazorg en het aanreiken van mogelijke handvatten om special need en oudere kinderen adequaat op te vangen. Een systeem van gestructureerde evaluatie en aanpassing lijkt ons de beste manier om te komen tot een inhoudelijk adequate cursus.

21. Naar de mening van het AOO komt het advies tot "bewerkstelligen dat de voorlichtingscursus zich bij uitstek richt op het opvoeden van special needs en oudere kinderen" beter tot zijn recht indien deze onderwerpen zouden worden ingebracht in een latere cursus of in de algemeenheid van het ouderschap. De primaire voorlichtingscursus heeft tot taak mensen bewust te laten worden van de consequenties van adoptie, de problemen en de mogelijkheden, zodat zij een weloverwogen keuze kunnen maken tot het eventueel voortzetten van een adoptietraject. Het geven van een "opvoedcursus moeilijke kinderen" is hierbij niet aan de orde.

Het AOO ziet niets in dwang of verplichting tot het volgen van een dergelijke opvoedcursus, of het zou dwang bij de overheid moeten zijn om deze faciliteit verplicht en actief aan te bieden. Het AOO vraagt zich af of dwang tot het volgen van VIB niet in strijd is met artikel 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.

AdoptieOudersOverleg

22. De commissie adviseert om te bewerkstelligen dat er voldoende aandacht en deskundigheid is op adoptiegerelateerde problematiek. Het AOO is betrokken geweest bij de totstandkoming van de Blauwdruk Adoptie Nazorg met aanbevelingen omtrent de inhoud van de adoptiezorg. Het voornemen is de blauwdruk te laten volgen door een advies omtrent het implementeren van deze aanbevelingen in de bestaande zorg.
23. De reden van de aanbeveling van de commissie tot het opnemen en betrekken van "openheid over adoptie en afstand" bij het gezinsonderzoek ontgaat ons omdat dit al sinds jaar en dag gebeurt.
24. De commissie acht het nodig te adviseren over het bevorderen van de informatie voorziening om realistische verwachtingen bij de aspirant adoptieouders te creëren. Ook dit zou toch vanzelfsprekend moeten zijn? Een ethisch verantwoord proces is altijd gebaat bij juiste en transparante informatie.
25. Het AOO vindt het op zich een prima aanbeveling om te onderzoeken in hoeverre potentiële adoptieouders te interesseren zijn voor pleegzorg, maar worstelt met de relevantie in het kader van de opdracht aan de commissie; Adoptie is immers geen pleegzorg en pleegzorg is geen adoptie.
26. Het AOO is voorstander van een inkomensonafhankelijke tegemoetkoming aan adoptieouders zoals ook de commissie adviseert. Dit is in het verlengde van de al lang geleden geuite wens van het AOO om te komen tot compensatie voor het vervallen van de aftrekbaarheid van adoptiekosten en andere recente kostenverhogende maatregelen van de overheid. Hierover zijn ook vragen gesteld in de Tweede Kamer tijdens debatten over de zgn. "flat rate" (Handelingen Tweede Kamer, 29689, nummer 218, lid Van der Vlies: De kosten hiervan bedragen op jaarbasis ca € 3,7 miljoen)

Wie zijn wij?

Het AdoptieOudersOverleg (AOO) wordt gevormd door vijf adoptieouderverenigingen: Landelijke Vereniging Adoptieouders (LAVA), Adoptie Vereniging de Rode Draad (AVRD, kinderen uit China/Taiwan), Belangenvereniging van Zelfdoeners in Adoptie (BZA), Adoptie Vereniging der Gereformeerde Gezindte (AVGG), en Adoptievereniging Protea (kinderen uit Zuid-Afrika). Het AOO behartigt de belangen van (aspirant) adoptieouders en hun eventuele adoptiekinderen. Wij behartigen deze belangen niet alleen bij de bij adoptie betrokken partijen zoals vergunninghouders, het ministerie van Justitie en de Raad voor de Kinderbescherming, maar ook bij partijen die niet bij de adoptie betrokken zijn maar waarvan het onderwerp wel van belang is voor (aanstaande) adoptieouders.

Met vriendelijke groet,
AdoptieOudersOverleg

G.W. Willemsen
LAVA

J. Hekhuis
AVRD

A.K. Nieuwland
BZA

L. van der Lelij
AVGG

M. Boender
Protea